

Įsivaizduojančios bendruomenės ir įsivaizduojami pasauliai: archetipinė istorijos samprata

Santrauka

Straipsnyje, remiantis kai kuriomis Carlo Gustavo Jungo analitinės psichologijos sąvokomis ir idėjomis, analizuojamas archetipų vaidmuo istorijoje. Jame teigiama, jog istoriją formuoja sąmoningos žmonių pastangos, taip pat ir tam tikros iš pasąmonės kylančios jėgos. Pasąmonės vaidmuo istorijos procese pirmiausiai pasireiškia tuo, jog reikšmingiausias, didžiausią vaidmenį žmonijos istorijoje atlikusios teorijos buvo sukurtos ne sąmoningomis kieno nors pastangomis, o kaip apreiškimų, įkvėpimų, įžvalgų rezultatas. Visais laikais ir visose tautose buvo žmonių, kurių vaizduotėse gimdavo geresnio, tobulesnio pasaulio ar jo fragmento vaizdiniai. Kova už šių vaizdinių įgyvendinimą ir yra varomoji istorijos jėga.

Individualioje kieno nors vaizduotėje gimę psichiniai turiniai tik tada tampa reikšmingi, jei geba sujaudinti, patraukti ar bent jau sudominti tam tikras žmonių grupes. Šie reikšmingiausi, didžiausią emocinį krūvį turintys kolektyvinės vaizduotės turiniai ir yra archetipai. Bendruomenės, kurių nariai patiria tam tikrų archetipų poveikį, gali būti pavadintos įsivaizduojamomis, o bendruomenės gi, aktyviai dalyvaujančios

įtvirtinant ir skleidžiant archetipus, – įsivaizduojančiomis. Dažniausiai archetipų įtvirtinimo ir sklaidos procesas vyksta tipinėse situacijose ir paisant tam tikrų taisyklių, kurios perteiktos etaloniniuose tekstuose, ar sekant tam tikromis etaloninėmis – realiai gyvenusiomis, gyvenančiomis, ar tik vaizduotės sukurtomis asmenybėmis.

Pagrindinis įsivaizduojančių bendruomenių veiklos tikslas – įsivaizduojamų pasaulių kūrimas. Įsivaizduojami pasauliai sukuria įtampą tarp to, kas yra, ir to, kas turėtų, ar bent jau galėtų būti, ir yra pagrindinis žmogiškosios veiklos šaltinis. Kuo daugiau įsivaizduojančių bendruomenių išskirs ir aprašys istorikas, kuo visapusiškiau atspindės jų įsivaizduojamus pasaulius, tai yra archetipų vietą ir vaidmenį įsivaizduojamų pasaulių struktūroje, šios bendruomenės narių veiklą nulėmusius racionalius motyvus, tikėjimo, moralės specifiką, šių pasaulių atspindį mene ir meno vaidmenį formuojant įsivaizduojamus pasaulius, tuo išsamesnis, tikslesnis, taip pat ir teisingesnis bus jo sukurtas istorijos vaizdinys.

Esminiai žodžiai: Carlas Gustavas Jungas, archetipinė istorija, įsivaizduojančios bendruomenės, įsivaizduojami pasauliai, tipinės situacijos.

Gauta 2015.05.18